

Стандарти визнання COVID-19 як гострого професійного захворювання в Україні та згідно положень Міжнародної Організації Праці

23 березня 2020 року Міжнародна Організація Праці випустила нормативний документ «Основні положення міжнародних трудових стандартів стосовно спалаху COVID-19 (коронавірусу). НОРМИ 23 березня 2020 – Версія 1.2» («ILO Standards and COVID-19 (coronavirus) FAQ Key provisions of international labour standards relevant to the evolving COVID-19 outbreak. NORMES 23 March 2020-Version 1.2»). За оцінками МОП в результаті пандемії COVID-19 у світі буде втрачено 25 мільйонів робочих місць. В документі зазначено, що COVID-19 може розглядатись як професійне захворювання, якщо воно розвилось внаслідок професійного контакту. У разі, коли працівник втратив працездатність внаслідок захворювання, пов'язаного з роботою, він має право на грошову компенсацію, а також відшкодування медичних і соціальних витрат. Залежні від постраждалого члени сім'ї в разі його смерті мають право на отримання грошової компенсації.

Міжнародна Асоціація Соціального Страхування (International Social Security Association - ISSA) 2 квітня 2020 року роз'яснила, що процедура визнання професійними випадків COVID-19 може відрізнятись в різних країнах світу в залежності від прийнятої системи діагностики професійних захворювань, переліку професійних захворювань, тощо. Також відзначається, що COVID-19 не включений в перелік професійних захворювань МОП, де серед інфекційних хвороб містяться: ВІЛ, гепатит В та С, однак COVID-19 підпадає під статтю 1.3.9.: “Захворювання, викликані іншими біологічними

агентами, що не зазначені в попередніх пунктах”. Наразі відомо, що в таких країнах як Італія, Німеччина, ПАР, Канада питання щодо зв'язку саме COVID-19 з професією вирішено.

Асоціація професійної безпеки та здоров'я (Occupational Safety and Health Association - OSHA) повідомляє, що також в Бельгії прийнято рішення про віднесення випадків COVID-19 у медичних працівників до категорії професійних захворювань.

Міжнародна організація профспілок (International Trade Union Confederation - ITUC) 27 квітня 2020 року в Міжнародний день пам'яті робочих закликала класифікувати COVID-19 як професійне захворювання з метою забезпечення працівникам надійного соціального захисту, доступу до надання медичної допомоги та компенсації за втрачене здоров'я.

Eurogip – структура, що являє собою асоціацію Національної страхової каси найманих працівників (Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salaries – CNAMTS) та Національного Інституту Наукових Досліджень (L'Institut National de la Recherche Scientifique - INRS), зазначає, що в Іспанії випадки COVID-19 у відповідних професійних групах будуть розглядатись як нещасні випадки на виробництві.

В Естонії COVID-19 в ряді випадків може розглядатись як гостре професійне захворювання, а в ряді випадків – у якості нещасного випадку на виробництві. При цьому розроблено детальний механізм, що розмежовує ці варіанти.

МОП пропонує **перелік професій високого ризику розвитку професійного COVID-19:**

1. Поліція, пожежники, техніки медичного обладнання, парамедики.
2. Медичні працівники, що контактують безпосередньо з пацієнтами.
3. Працівники аптек та продуктових магазинів.
4. Працівники виробництва продуктів харчування та напоїв.

5. Працівники сфери нерухомості, сектору безпеки, прибиральниці, домогосподарки.
6. Працівники організацій, що забезпечують благодійний та соціальний сервіс.
7. Працівники заправок та транспортного забезпечення.
8. Працюючі фінансових установ.
9. Працівники магазинів обладнання та приладдя.
10. Працівники пошти, логістики, постачання, доставки.
11. Працівники освітянських закладів.
12. Журналісти та працівники ЗМІ.
13. Працівники телекомунікаційних компаній, технічні оператори інтернету.
14. Працівники пралень.
15. Працівники ресторанів.
16. Працівники транспорту.
17. Будівельники, електрики.
18. Доглядальниці за хворими вдома.
19. Працюючі в житлових приміщеннях та притулках.
20. Працівники центрів денного перебування інвалідів.
21. Виробництво, дистрибуція засобів індивідуального захисту, фармацевтичної промисловості, матеріалів та обладнання по догляду.
22. Працівники профспілок при виконання критичних функцій.
23. Працівники готельного бізнесу.
24. Працівники похоронного сервісу.

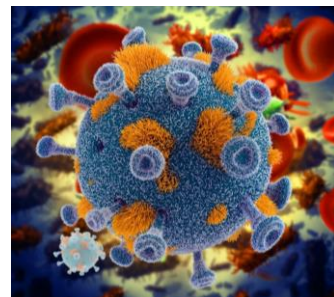

Згідно Конвенції з Професійної Безпеки та Здоров'я (Occupational Safety and Health Convention) 1981 року (№155, стаття 16) роботодавці несуть повну відповідальність за те, щоб всі необхідні заходи превентивного захисту від інфекції застосовувались в повному обсязі з метою мінімізації впливу на працюючих професійних ризиків. Роботодавці у разі необхідності зобов'язані забезпечити застосування адекватних засобів індивідуального захисту,

обладнання за власний рахунок (статті 16(3) та 21). Також роботодавець несе відповідальність за надання правдивої інформації та забезпечення необхідного навчання з безпеки поведінки на робочому місці (стаття 196, п. с та d), консультування з питань, пов'язаних з роботою (стаття 19, п. е), забезпечення невідкладної медичної допомоги (стаття 18). Згідно Конвенції з Інспекції Праці (Labour Inspection Convention) №81 1947 року, (стаття 7) та статті 4 Протоколу 2002 року Конвенції з Безпеки та Здоров'я (Occupational Safety and Health Convention) 1981 року роботодавець має повідомити інспекцію праці про випадки професійних захворювань.

Процедура встановлення гострого професійного захворювання на COVID-19 в Україні визначається «Порядком розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 337 (далі – Порядок).

Згідно п. 3 Порядку, нещасний випадок – це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків або в дорозі (на транспортному засобі підприємства чи за дорученням роботодавця), внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю, зокрема від одержання поранення, травми, у тому числі - внаслідок тілесних ушкоджень, гострого професійного захворювання (отруєння) та інших отруєнь, одержання сонячного або теплового удару, опіку, обмороження, а також у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, одержання інших ушкоджень внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха (землетрусу, зсуву, повені, урагану тощо), контакту з представниками тваринного та рослинного світу, які призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до

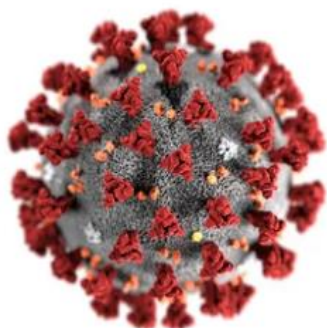

необхідності переведення його на іншу (легшу) роботу не менш як на один робочий день, зникнення, тощо.

Гостре професійне захворювання (отруєння) – захворювання (або смерть), що виникло після однократного (протягом не більш як однієї робочої зміни) впливу на працівника шкідливих факторів фізичного, біологічного та хімічного характеру (у тому числі інфекційні, паразитарні, алергійні захворювання).

П. 4, 5 та 7 Інструкції про застосування переліку професійних захворювань, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України, Академією медичних наук України, Міністерством праці та соціальної політики України від 29.12.2000 № 374/68/338, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 24.01.2001 за № 68/5259, визначено, що у разі, коли етіологія професійного захворювання не вказана в Міжнародній класифікації хвороб і споріднених проблем (МКХ-10), застосовують код Y 96 (фактори, пов'язані з умовами праці).

Діагноз гострого професійного захворювання (інтоксикації), що виникає на виробництві, встановлюється лікарем будь-якого лікувально-профілактичного закладу за зверненням пацієнта після обов'язкової консультації з профпатологом та лікарем з гігієни праці.

При гострих професійних захворюваннях інфекційного походження (вірусний гепатит, бруцельоз, сибірська виразка, кліщовий енцефаліт та інші) діагноз встановлюється лікарем-інфекціоністом та профпатологом з урахуванням епідрозслідування.

Отже, лабораторно підтверджені випадки інфікування COVID-19 медичних та інших працівників, що пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження на COVID-19 (надання

медичної допомоги хворим на інфекційні хвороби, роботи з живими збудниками та в осередках інфекційних хвороб, дезінфекційні заходи тощо), розслідуються як випадки гострого професійного захворювання відповідно до вимог Порядку.

Алгоритм визнання та розслідування випадків інфекції на COVID-19 як гострого професійного захворювання був розроблений МОЗ України та Держпраці за участі експертів Державної установи «Інститут медицини праці імені Ю.І. Кундієва Національної академії медичних наук України» та широко розповсюджений у відповідних закладах усіх областей України з метою надання ефективної медичної допомоги постраждалим від інфекційного захворювання внаслідок виконання професійних обов'язків.

Література:

1. ILO Standards and COVID-19(coronavirus)FAQKey provisions of international labour standards relevant to the evolving COVID-19 outbreak. NORMES 23 March2020-Version 1.2.
2. Occupational Safety and Health Convention, 1981 (No. 155).
3. Labour Inspection Convention, 1947 (No. 81).
4. Protocol of 2002 to the Occupational Safety and Health Convention, 1981.
5. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 337.
6. Інструкція про застосування переліку професійних захворювань, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України, Академією медичних наук України, Міністерством праці та соціальної політики України від 29.12.2000 № 374/68/338, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 24.01.2001 за № 68/5259.

Завідувачка відділом професійної патології

Державної установи «Інститут медицини праці

імені Ю.І. Кундієва Національної академії медичних наук України»,

член-кореспондент НАМН України,

д.мед.н., професор

А.В. Басанець